

Artikel-12

Toelatingskaartje

Indien de algemene middelen aanmerkelijk en structureel tekort zullen schieten om in de noodzakelijke behoeften te voorzien, terwijl de eigen inkomsten van de gemeente zich op een redelijk peil bevinden.

Aanvraag

De gemeente moet een gemotiveerde aanvraag indienen vóór 1 december voorafgaande aan het begrotingsjaar (zie paragraaf 3.1). De aanvraag bevat de vastgestelde begroting voor het jaar waarvoor de aanvullende uitkering wordt aangevraagd.

Onderzoek

Gedeputeerde Staten brengen vòòr 15 februari van het jaar waarvoor de aanvullende uitkering is aangevraagd dan wel verleend, aan onze Ministers verslag uit over de financiële positie van de gemeente.

Binnen drie maanden na de eerste artikel 12-aanvraag wordt door de inspecteur van het ministerie van BZK aan de ministers van BZK en van Financiën (de beheerders) een tussenrapportage uitgebracht.

Het definitieve artikel 12-rapport zal vóór 1 december van het jaar waarover het verzoek is gedaan, worden uitgebracht. Het rapport wordt toegezonden aan de betreffende gemeenteraad en Gedeputeerde Staten. Bedenkingen gemeenteraad.

Voorschriften die de inspecteur BZK kan opleggen

Tot de mogelijkheden (eventueel in combinatie met elkaar) behoren:

- a. het opstellen van een saneringsplan;
- b. het instellen van een vacaturestop;
- c. het tijdelijk verbieden van vervangingsinvesteringen;
- d. het herstellen van aangewende vrij aanwendbare reserves;
- e. het herzien van de reservepositie;
- f. het uitvoeren van een doelmatigheidsonderzoek;
- g. het voorschrijven van een uitgavenplafond;
- h. het extra verhogen van de eigen inkomsten;
- i. het verbieden van verlaging eigen inkomsten;
- j. het opstellen van een reëel sluitende saneringsbegroting en meerjarenraming.

Op- en aanmerkingen

Het vorenstaande is ontleend aan de “Handleiding artikel-12. Maar wat betekent het in de praktijk?

Aanvraag:

Het is gangbaar dat een aanvraag wordt ingediend nadat de gemeente minimaal al 1 jaar onder (financieel) preventief toezicht staat van Gedeputeerde Staten in het kader van begrotingstoezicht. Nadat in dat jaar is gebleken dat er geen of onvoldoende mogelijkheden zijn wordt in overleg (Gemeente en GS) besloten tot het indienen van een aanvraag.

Aanmerkelijk en structureel tekort MG:

Tekort moet minimaal 2% zijn van de som van de Algemene Uitkering (inclusief Sociaal Domein) + Belastingcapaciteit OZB = 2% van € 120 miljoen + € 17 miljoen = **afgerond € 3 miljoen**

Daaraan zullen we snel voldoen als we de omvang van de ombuigingsvoorstellen daarin betrekken alsmede de tekorten in de Jeugdzorg. Ook is het gebruik dat achterstallig onderhoud in de infrastructuur etc. in de tekortbegroting wordt opgenomen.

Het vrij te laten deel van de algemene reserve is ongeveer gelijk aan het aanmerkelijk en structureel tekort dus c.a. € 3 miljoen. Dit houdt in dat alles wat daarboven gaat in principe wordt ingezet voor dekking van de relevante tekorten. In de situatie van MG (**op basis van raadsbrief juni-update): jaarschijf 2020 algemene reserve betekent het dat we c.a. € 2,5 miljoen daarvan moeten inzetten voor dekking van de relevante tekorten.**

Beoordeling / onderzoek

Voldoen we aan het toelatingsplaatje “redelijk peil” OZB: In de meicirculaire 2020 is het redelijk peil voor 2021 vastgesteld op 0,1809. Onze tarieven 2020 voldoen daar aan.

1 x per 6 weken bezoekt de artikel-12 inspecteur de gemeenten, voor een bestuurlijk - / ambtelijk overleg. In dat overleg worden de voorstellen (DT/B&W/Raad) en de besluitvorming daarover beoordeeld of ze in het financieel belang van de gemeente zijn. Lees: ze mogen in principe niet tekort verhogend zijn. In de volksmond wordt dit genoemd als: de gemeente staat onder curatele.

De gemeente is gehouden om zoveel mogelijk te doen aan herstel van de financiële positie. Het is niet zo dat de relevante tekorten zonder meer worden aangevuld. In het hele onderzoek / rapportage van de artikel 12 inspecteur moet naar voren welk deel van de tekorten door de gemeente zelf zijn veroorzaakt (als gevolg van eigen beleid). Dat deel moet de gemeente in principe zelf oplossen.

Duur van de artikel-12 afhandeling

Inclusief de periode van het (voor-)onderzoek moet worden gerekend op minimaal 3 jaar.

Resumé

1. Gemeente is gehouden zelf initiatief te nemen in herstel financiële positie;
2. Ad 1 resulteert in een saneringsplan / -begroting;
3. Relevante begrotingstekorten worden incidenteel afgedekt door artikel-12 bijdrage; Alle begrotingsposten kunnen worden beoordeeld of ze in het financieel belang van de gemeente zijn. Ook de omvang van de algemene reserve wordt beoordeeld. Vermoedelijk zal € 6 miljoen moeten worden ingezet voor de dekking van de relevante tekorten. Willen we dat?
4. De opbrengst OZB zal mogelijk fors stijgen(meestal eis inspecteur);
5. Eigen beleid komt onder loep te liggen (bijvoorbeeld minimabeleid boven de 110% wordt in artikel 12 niet acceptabel geacht);
6. Besluiten (DT/B&W/Raad) die tekort verhogend werken worden niet in relevant tekort betrokken. Gemeente moet dus zelf voor dekking zorgdragen.

De vraag is tevens in hoeverre de tekorten van de Jeugdzorg betrokken worden in het relevant tekort. Als dat gebeurt is het hek van de dam. Want dan zullen meerdere gemeenten op grond daarvan artikel-12 kunnen aanvragen. Naar de letter van de handleiding van artikel-12 is het echter niet uitgesloten.

Alles overziende :

- a. Voor het succesvol indienen van een aanvraag artikel-12 moet de begroting 2021/2 (in het geval van een tussenjaar preventief toezicht door GS) een fors tekort hebben - mijn inschatting minstens € 10 miljoen;
- b. aanvraag zal dan waarschijnlijk worden gehonoreerd, maar daar staat tegenover dat we een groot deel van de regie over de financiën - tijdelijk - kwijtraken;
- c. voor 2021 in overleg met GS opstellen van een kader van financieel preventief toezicht. Ook in dat geval geven we een deel van de regie over de financiën uit handen, echter veel minder dan in een artikel-12 situatie.
- d. Mocht c (tussenjaar) ook niet leiden tot zicht hebben op een herstel van de financiële positie van de gemeente dan valt artikel-12 alsnog te overwegen.

Kortom: inzet richten op eigen regie in financieel herstel!

Janb/Fin advies/MG/ 5 juni 2020